

”ועצי שטים - ומאין היו להם במדבר?”

אלא שלא בא לזהות 'באיזה צבע מדובר, אלא לענות וכי דרך בני אדם לשאת עמיהם 'צלוחיות צבע' למדבר? מנין א"כ היו בידם 'חומרי צבע' הללו לתרום אותם?

לכן פירש 'צמר צבוע' היה בידם שהוציאו ממצרים חוטי צמר צבועים - בצבעים אלו ולא 'צלוחיות'! ומהם לקחו גבאי הצדקה, מה שהיה בידם...

אלא שעדיין יקשה:
התמיהה נוצרה רק בגלל שהקב"ה ציווה 'ויקחו' - לו היה הקב"ה מצווה 'ויתנו לי', היתה האחריות על התורמים להשיג בכל דרך 'עצי שטים' כאמור לעיל. והיה הקב"ה חוסך הצורך ברוח הקדש של יעקב ובטירחתו לייבא שתילי ארזים מארץ כנען ולנוטעם במצרים ולצוות לטפחם שם מאתיים ועשר שנים ולהטריח את ישראל 'לסוחבם' עמהם למדבר...

כבאר זאת הרבי בפנימיות העניינים:

פירש רבי תנחומא: מלשון 'תנחומין' מאותם 'ארזים' שטופחו מדור לדור ראו ישראל את הגאולה הצומחת ושאוּבו 'ניחומין' ועידוד

וכך גם בגלות הנוכחית:

שתכליתה לזכך את המדבר הגלותי הגדול והנורא נחש שרף ועקרב

עד שנגיע בזכות זה לביהמ"ק השלישי בארץ ישראל

שואבים אנו ניחומין תקוות וכה

מה'ארזים' ששתלן בכל דור ודור

'צדיק כתמר יפרח - כארז בלבנון ישגה'

ורואין את ה'משיח שבדור' צומח עמנו

מוכן ועומד לגאלנו תיכף ומיד ממש

ע"כ תוכן שיחתו של הרבי

וכמו כן ישנה אפשרות לקנות משיירות תגרי אומות העולם המובילים עצי ארזים מלבנון...

הביאור של הרבי בפשוטות:

ספר שמות פרק כה
(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי: [מי 'יקחו' וממי 'יקחו'? - גבאים מהנדיבים]

ומדוע לא הזכיר הכתוב 'תנו' - חובת ה'נתינה'?!
אלא שלו נאמר: 'ויתנו' אזי היתה על כל אחד מישראל האחריות לדאוג לספק את 'עצי השטים'... [לחתוך מהיערות או לרכוש מתגרי האומות]

בזה שהכתוב לא הטיל על התורמים את האחריות לרכוש את החומרים הללו, אלא הטיל רק על הגבאים ליטול מה שמצוי ממילא בידי התורמים...

לכן שואל רש"י: ומנין היו להם [באמתחתם] במדבר? הלא יוצאי מדבריות אינן נוהגין לסחוב עמהם גזעי עצים...

בלית ברירה אימץ רש"י את דברי האגדה שסיבירו כיצד אירע שהיו להם 'עצי שטים' ולא נותר אלא 'לקחתם' מהם... וזאת מצוואת 'יעקב אבינו אותם.

רש"י כה פסוק ד
(7) ותכלת - לומר לצבוע כדס חלזון ולצבוע ירוק: וארזגמן - לומר לצבוע ממין לצבוע שקמו ארזגמן: [?]

היה לו לרש"י לקצר 'תכלת' = צבע ירוק 'וארזגמן' צבע [?]

ספר שמות פרק כה

(ג) וְזֹאת תְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת: (ד) וְתִכְלַת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְיָשָׁשׁ וְעִזִּים: (ה) וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וְעִצֵּי שִׁטִּים:

רש"י על שמות פרק כה פסוק ה

ועני שטים - ומאין היו להם במדבר? פירש רבי תנחומא: יעקב אבינו לפי כרות הקודש שעתידין יסרחל לכנות משכן במדבר והביא ארזים למנצרים ונטעם וזוה לצבוע לנטלם עמהם כפינלו ממנצרים:

שואל הרבי:

וכי אין אפשרות להשיג 'עצי שטים' במדבר? עד שנזקק רש"י לדברי אגדה הקשורים ברוח הקדש ותהליכים של שנים...

אבן עזרא על שמות פרק כה פסוק ה

... והנה לא ידענו אם קבלה היתה היא ביד אבותינו שממצרים הוציאו גם אנחנו נסור אל משמעתם. ואם סברא היא יש לבקש דרך אחרת.

ונאמר כי היה סמוך אל הר סיני יער עצי שטים. ובבאם שם אמר להם ששם יתעכבו הרבה ואין עליהם ענן כאשר פירשתי. אז עשה כל אחד סוכה והנשיאים עשו כדמות הצרות כל אחד כפי מעלתו וכרתו כל היער כי עם רב היה ועשו סוכות ומשה לא דבר להם דבר המשכן רק אחר יוה"כ. וזה טעם וכל אשר נמצא אתו:

דעת זקנים מבעלי התוספות על שמות פרק כה פסוק ה ... ובמדבר היו שם יערים גדולים שנמלו משם אותן עצים הקרוים שטים דכתיב וישב ישראל בשטים וכן וישלח יהושע בן נון מן השטים וע"ש היער נקרא המקום שטים וז"ל אתן במדבר ארץ שמה והדם...

וכדי לבסס את המידע החדש הביא סימוכין מהפיוט:

'טס מטע מזורזים קורות בתינו ארזים'

[היינו, שהארזים מנטע יעקב – הוטסו על ידם בזריות וכבר הפכוהו ל'קורות בתיים' מהוקצעות, מוכנות למשכן]

נותרה רק שאלה אחת:

אם היו כבר ה'קרשים' מוכנים ועשויים מה פשר הציווי 'ועשית את הקרשים'? הלא הם 'עשויים כבר'?

לזאת העתיק רש"י גם את התיבות: **ועשית את** – שיובנו רק בד"ה השני 'עצי שיטים עומדים'

אמנם ה'קרשים' עצמם מוכנים אבל המוטל עליך לומר לבצלאל שידאג לעשותם 'עומדים'

שבשביל כך יש לחרוץ בהם 'ידות' שיתחבו באדנים ולחרוץ בראשם חריצים לטבעות לחברם בראשם ולקדוח חור בעובי הקרש לבריח התיכון כדי שיהיו 'עומדים' אף שהיה אפשר לחסוך כל זה לו היו 'שוכבים' מזהיר הקב"ה:

ולא תעשה הכתלים בקרשים שוכבים להיות רוחב הקרשים לגובה הכתלים קרש על קרש:

והחזרות הנצחיות בעבורנו:

- א. כדי שיוכלו הקרשים להצמד באחדות, יש 'להקציע את הבליטות' – ולא לחכות עד שיבא המשיח, אלא להכין כבר עתה!
- ב. 'ויחדיו יהיו תמים על ראשו' – הטבעות מכלילות דעתי ודעת זולתי, נתינת מקום לדיעה נגדית.
- ג. **אסור שנהיה אחד מעל השני 'שוכבים'** – סגנון של 'תוהו' אלא דווקא 'עומדים' זה אצל זה – סגנון של 'תיקון'

והאחדות הפנימית [בר"ח התיכון] מאחדת את כל הקרשים למשכן אחד. בזכות 'יעקב אבינו'!

4. ולכאורה, לאחר שפירש המונח: "עומדים" (לא במובן של עמידים שאינם מתקלקלים במהרה-אלא): "שיהא אורך הקרשים זקוף למעלה", הרי הענין כבר ברור ומובן, לשם מה כל האריכות וכפל הענין בדרך השלילה: "ולא תעשה הכתלים בקרשים שוכבים"?

והחסבר בזה:

רש"י לא יכול היה להסתפק בפתיח: **'מאותן העומדין ומיוחדין לכך'** [כפי שסופר כבר לעיל]

כי ממדרש תנחומא הקודם מובן רק שהוציאו ממצרים 'עצי שיטים' **כלומר גזעי-ארזים גלמיים** וכאלו אינן נקראים 'קרשים'

והיה לו לפסוק לכתוב: **'ועשית את עצי-השיטים לקרשים'** כלומר קח את **'עצי השיטים'** הידועים ועשה אותם ל'קרשים'

מזה שהזכיר הכתוב:

ועשית את הקרשים [הידועים]

נודעה לרש"י אינפורמציה חדשה: שבנ"י לא רק הוציאו גזעי-ארזים גולמיים אלא גם שייפו והקציעו אותם **עד שנעשו 'קרשים'**

[ומנין ידעו שדרוש להכין 'קרשים'?]

לכן הוסיף רש"י:

וכשמת [וביקש לגלות את הקץ]

194 שנה לפני הקמת המשכן = צד"ק **למה לבנו להעלותם עמהם כשילאו ממלרים**

ואמר להם שעתיד הקב"ה ללוות אותן לעשות משכן

[שלהקמתו יידרשו 'קרשים' מהוקצעים] וציווים 'דאו שיהיו מזומנים בידכם'

מה ראה רש"י

לכפול סיפור ה'ארזים' שנטע יעקב?!

ספר שמות פרק כו

(טו) **ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עמדים:**

רש"י על שמות פרק כו פסוק טו

(טו) **ועשית את הקרשים – הל"ל ועשית קרשים! כמו שנאמר בכל דבר ודבר. מהו הקרשים? מאותן העומדין ומיוחדין לכך.**

וחזור על כל הסיפור שנית:

יעקב אבינו נטע ארזים במלרים וכשמת לוא לבנו להעלותם עמהם כשילאו ממלרים **ואמר להם שעתיד הקב"ה ללוות אותן לעשות משכן במדבר מעלי שמים ראו שיהיו מזומנים בידכם!**

הוא פסוק הפייטן בפיוט שלו: **'טס מטע מזורזים קורות בתינו ארזים'. שנדרשו להיות מוכנים בידם מקודם לכן:**

וצריך להבין:

1. מאחר והתייחסותו היא רק לה"א הידיעה: "הקרשים", לשם מה העתיק בד"ה גם **'ועשית את'** שאיננו מתייחס להם?
2. בשביל לבאר את ה"א הידיעה, די היה להזכיר לתלמיד **"מאותן העומדים ומיוחדים לכך"** – והתלמיד יבין במה מדובר! מה פשר החזרה-המיותרת על אותו סיפור? ובאריכות יתר? עם שינויים ותוספות? ועוד סימוכין בדברי פייטנות?!
3. **מה פשר השינויים בסיפור החזור [שלא הוזכרו בפעם הקודמת]?**

בד"ה הבא:

עלי שטים עומדים – אישטנבי"ש בלע"ז (אויפרעכט שטענהנד) שיהא אורך הקרשים זקוף למעלה בקירות המשכן ולא תעשה הכתלים בקרשים שוכבים להיות רוחב הקרשים לגובה הכתלים קרש על קרש: